

رفیق (ت)

زندگی و مرگ از نستو چه گوارا

خورخہ کاستانیدا • ترجمہ بیژن اشتری

فهرست

۷	مقدمه مترجم
۱۱	مقدمه
۱۹	فصل اول / کودکی، جوانی و آسم در آرژانتین
۵۳	فصل دوم / سال‌های عشق و بی‌خیالی در بوئنوس آیرس؛ دانشکده پزشکی، پرون و چیچینا
۸۳	فصل سوم / اولین خون؛ مُهم پیدا کردن راه است، نه زنده ماندن
۱۳۷	فصل چهارم / زیر آتش همراه فیدل
۲۰۳	فصل پنجم / مرد ما در هاوانا
۲۶۷	فصل ششم / «مغز انقلاب»؛ فرزند اتحاد شوروی
۳۲۳	فصل هفتم / «به زیبایی مردن چه فایده دارد؛ سوسیالیسم باید زنده بماند»
۳۸۳	فصل هشتم / همراه فیدل، نه ازدواج نه طلاق
۴۴۳	فصل نهم / قلب تاریکی چه گواری
۵۲۱	فصل دهم / چه کسی در بولیوی به او خیانت کرد؟
۶۲۱	فصل یازدهم / مرگ و احیا
۶۴۹	منابع
۶۷۹	فهرست اسامی

مقدمه مترجم

با وجودی که طی سه دهه گذشته کتاب‌های زیادی دربارهٔ ارنستو چه گوارا در کشور ما چاپ و منتشر شده، اما تا کنون هیچ کتاب زندگی‌نامه‌ای کامل و دقیقی دربارهٔ این شخصیت تاریخی به زبان فارسی ترجمه و منتشر نشده بود. به جرات می‌توان ادعا کرد که کتاب «رفیق» نوشتهٔ خورخه کاستانیدا، اولین کتاب زندگی‌نامه‌ای کامل دربارهٔ چه گوارا است که به فارسی ترجمه و عرضه می‌شود. انتخاب این کتاب برای ترجمه از سر اتفاق نبوده است. مترجم با همکاری ناشر بعد از تحقیقات بسیار کتاب «رفیق» را از بین انبوه کتاب‌های مشابه برای ترجمه و چاپ انتخاب کردند زیرا بنا به اذعان اغلب محققان و پژوهشگرانی که در زمینهٔ زندگی چه گوارا تحقیق کرده‌اند، این کتاب بهترین کتاب زندگی‌نامه‌ای دربارهٔ چه گوارا است که تا کنون چاپ و منتشر شده است.

خورخه کاستانیدا در کتاب «رفیق» نگاه منصفانه و عاری از تعصبی به زندگی، مرگ و دستاوردهای چه گوارا داشته است. باید توجه داشت که نوشتن دربارهٔ زندگی واقعی چهره‌های حماسی و اسطوره‌ای همچون گوارا کار بسیار دشواری است. کاستانیدا از عهدهٔ این کار دشوار برآمده است. پژوهش وی مبتنی بر انبوهی از اسناد و مدارک تاریخی است. نویسنده استفادهٔ گسترده‌ای از آرشیوهای آرژانتین، مکزیک، کوبا، روسیه و... کرده است. علاوه بر این، بخش عمده‌ای از مطالب کتاب مبتنی بر انبوه مصاحبه‌هایی است که نویسنده با دوستان، هم‌زمان، آشنایان، همکاران و اعضای خانوادهٔ چه گوارا انجام داده است. کاستانیدا در این کتاب موفق شده چهرهٔ واقعی این انقلابی را از پشت مه غلیظ حماسه پردازی‌ها و افسانه‌سرایی‌های هدفمند

و بعضاً نادرست حکومت کوبا بیرون بکشد. این کتاب، هم یک ارزیابی از دوران زندگی اوست و هم تصویری شفاف و واضح از یک انسان: والدینش، ازدواج‌هایش، خودپسندی‌هایش، قدرت اراده بی‌نظیرش، مبارزاتش، و خشم و عصبیت‌های عنان‌گسیخته‌اش.

چه گوآرای که در این کتاب به تصویر کشیده شده یک ابرمرد معصوم عاری از اشتباه - تصویر رایج از چه گوآرا - نیست بلکه انسانی است با تمام نقطه ضعف‌ها و قدرت‌های یک انسان معمولی. جذابیت کار کاستانیدا نیز دقیقاً در همین ویژگی نهفته است. کتاب همه ضعف‌ها و قدرت‌های «چه» را به دقت شرح داده است. نتیجه پایانی شگفت‌انگیز است. شاید در نگاه نخست خواندن چنین کتابی برای یک ستایشگر متعصب چه گوآرا ناخوشایند باشد اما در پایان حتی چنین خواننده‌ای نیز احساس نزدیکی و علاقه بیشتری به چه گوآرا می‌کند. نویسنده کتاب به قدرت تشخیص و سنجش خواننده باور دارد. او حاصل همه دانسته‌ها و تحقیقات خود را به خوانندگان عرضه کرده و قضاوت پایانی را به خود آنها واگذار کرده است. در این کتاب از کلمات «شاید» و «احتمالاً» و «چه بسا» استفاده بسیاری شده که دلیل آن را باید به حساب اجتناب نویسنده از نتیجه‌گیری‌های قطعی گذاشت.

خورخه کاستانیدا، مولف کتاب «رفیق؛ زندگی و مرگ ارنستو چه گوآرا» زاده مکزیکی است. وی فارغ‌التحصیل رشته دکترای تاریخ و امور بین‌الملل از «دانشگاه پرینستون» آمریکا و «دانشگاه پاریس» فرانسه است. کاستانیدا همچنین از سال ۱۹۷۸ در «دانشگاه مکزیکو»، «دانشگاه پرینستون»، «دانشگاه نیویورک» و «دانشگاه برکلی» تدریس کرده است. کاستانیدا تا کنون شش کتاب نوشته است که از جمله آنها می‌توان به «محدوده‌های دوستی: آمریکا و مکزیکی»، «شوک مکزیکی» و «اتوپای خلع سلاح شده: چپ آمریکای لاتین بعد از جنگ سرد» اشاره کرد. کاستانیدا همچنین در نشریات «لس آنجلس تایمز» و «نیوزویک» قلم می‌زند.

اما در مورد ترجمه کتاب ذکر چند نکته ضروری است. مبنای مترجم برای ترجمه اسامی افراد و مکان‌ها، کتاب «فرهنگ تلفظ نام‌های خاص» (نوشته فریبرز مجیدی، انتشارات فرهنگ معاصر) بوده است. نکته دیگر مربوط به زیرنویس‌ها و یادداشت‌های پایانی کتاب است. اعدادی که در متن کتاب داخل پرانتز ذکر شده مربوط به ارجاعات و یادداشت‌های مولف است که فهرست آنها در پایان کتاب درج شده است. بخش دیگری از یادداشت‌ها و ارجاعات نویسنده نیز در زیر صفحات کتاب آمده که این موارد با علامت * در متن کتاب مشخص شده است. آن دسته از

زیرنویس‌ها نیز که با اعداد غیر پرانتز دار مشخص شده، همگی از آن مترجم است. در پایان مایلم از مدیران و کارکنان محترم نشر ثالث که به چاپ و نشر این کتاب یاری رساندند، تشکر کنم.

بیژن اشتری

بهمن ۱۳۸۶